

4. évfolyam – Hagyományos téli munkák

Határidő: 03.19. Péntek

A hagyományos paraszti társadalomban igen erős volt a nemek és a korok szerinti munkamegosztás. Igen határozottan kirajzolódott az egyes munkák kor és nemek szerinti elkülönülése, alkalmazkodva a mezei munkák szabta követelményekhez. A nők többnyire csak nyáron vettek részt a mezei munkákban, egyébként a háztartási munkák kötötték le idejük nagy részét.

A legtöbb paraszti gazdaságban megtalálható volt a tyúkon kívül a liba, később a kacsa. Ezeket az állatokat nemcsak húsupért, hanem tollukért is tartották. Az ősszel kitépett és összegyűjtött kacsa-vagy libatollat minden évben télen fosztották. A falusi szokásrendbe tartozott a gyermekek (fiú, lány) kistafirungozása. Ez azt jelentette, hogy hozományként 4 darab párnát és két darab dunnát is adni kellett több más mellett. A **tollfosztás** az asszonyok, lányok társas munkája volt a téli időszakban. Mint a többi kaláka jellegű munka, a tollfosztás egyúttal a közös szórakozás alkalmát is jelenti. A lányok általában csak este mentek a fosztóba, a középkorúak és az idősek egész nap ott voltak. A 20. század elején még gyakoriak voltak a tollfosztó-kalákák. Mézes pálinkával, kaláccsal kínálták a segítőt.

A **fonó** a női társas munka legfontosabb alkalma volt. Az őszi behordástól farsang végéig tartott. Voltak tilalmas napok, melyeken tilos volt fonni (Luca-nap, Borbála-nap). A fonóknak különböző fajtái voltak: asszonyfonók, asszony - és lányfonók vegyesen, és külön lányfonók. A fonó volt a téli szórakozás és játék fő színtere is. A fonóban helye volt a mesemondásnak, balladáknak, históriás énekek előadásának, dalok éneklésének, találós kérdéseknek, s főként a játékoknak. Ezeket részben a lányok maguk között játszották, de jó néhányat a legényekkel együtt. A legnépszerűbb fonójátékok a *Megy a kosár*, *Fordulj bolha*, *Kútba estem* voltak. A falusi fiatalok párválasztása is jórészt a fonókban zajlott. A lányfonókban mindig volt egy idősebb asszony, aki figyelt a rendre.

Az év folyamán feldolgozott kenderből fonalat kellett fonni, hogy azután további feldolgozásra, **szövé**sre kerülhessen. A fonás, szövés végtermékei a különböző minőségű vásznak voltak. A jó minőségűekből lettek az ingek, szoknyák, gatyák, abroszok, törölközők, konyharuhák stb. a durvábból a lepedők, ponyvák, zsákok.

A férfiak téli munkája, az állatok ellátásán kívül, legfőképp a meleg lakás biztosítása volt. Ehhez fát kellett vágniuk az erdőn, és azt haza hozni, otthon felhasogatni. Levágták a kukoricaszárat, hazaszállították, fűszecskázták és elkészítették eleségül a teheneknek. Esténként, ha nem volt dolguk kukoricát morzsoltak, a csutkát a téli tüzeléshez használták fel. Vessző söprűt készítettek, az udvarra, istállóba, az ehhez való vesszőt a határban, vagy az erdőben szedték. A learatott cirokból készítettek a lakásban, vagy annak környékén használt cirokseprűt. Az ügyesebbek csuhéból szakajtót készítettek. Ebben tartották a babot, ebben vitték a kenyeret a pékségbe. Csuheből készítettek a kötözőt is, amivel a szőlőt kötözték. Az aratáshoz szükséges köteleket is ilyenkor csinálták, így aratáskor időt nyertek. Nagyobb munkájuk közé tartozott télen, a disznóölés és a trágyahordás.

1. Milyen női téli munkák voltak? (3)
2. Mely napokon volt tilos fonni? (2)
3. Mik voltak a legnépszerűbb játékok? (3)
4. Mik készültek a szövés folyamán? (9)
5. Milyen seprűket készítettek? (2)
6. Mit készítettek csuhéból? (2)